

Barraca 3 de la Soleia de la Ferreria

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Soleia de la Ferreria
Alçada: 449

Coordenades:

Latitud: 41.62515
Longitud: 1.92845
UTM Est (X): 410737
UTM Nord (Y): 4608713

Classificació

Número de fitxa: 08179 - 156
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Modern Popular Contemporani
Segle: XVIII-XX
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: Ha perdut la llosa de tancament de la cúpula, que està desplaçada per l'exterior. Aquest fet és característic dels caçadors, que aprofiten aquestes estructures ja sigui com a lloc de guaita, o bé per a fer-hi foc. Això provoca l'entrada d'aigua i accelera la seva degradació i esfondrament.
Protecció: Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés: Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08178A007000040000OE
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló i Laura Bosch

Descripció

Barraca de pedra seca situada dins el bosc, sense corriol d'accés, en el vessant de Soleia de la Ferreria. S'hi accedeix a partir de la carretera B-122 que va de Terrassa a Rellinars, i arribats al PK. 13.700 girar a mà esquerra en sentit oposat al Camí de Les Boades. En aquest indret, només entrar, la pista de terra bifurca. Deixarem el camí de mà dreta i continuarem pel de l'esquerre. Un cop travessat el torrent del turó de les Planeres, a mà dreta mateix del marge hi ha una barraca mig enfonsada (veure fitxa núm. 179). Des d'aquí s'ha de baixar pel dret seguint les indicacions del GPS, sense creuar la torrentera.

Es tracta d'una construcció aèria de planta circular (1,80 m de diàmetre), que aprofita el desnivell del marge pel costat nord-oest. Està feta de pedra irregular sense desbastar, ben falcada de pedruscall. Les pedres més grans són els brancals i la llinda plana, que destaca per la seva grandària. La porta d'accés està orientada al sud-oest (1 metre d'alçada per 0,60 d'amplada màxima a l'exterior i 0,50 de mínima a l'interior). Els murs tenen un gruix que oscil·la entre els 0,50 i els 0,60 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb llosa de tancament central, en aquest cas desplaçada. L'alçada des del terra al centre de la volta és d'1,60 metres. Conserva gairebé tot el voladís (que mesura des del terra 1,30 metres) característic que impedeix les filtracions d'aigua en cas de pluja i el recobriment exterior característic de pedra i pedruscall. Les molses i la vegetació herbàcia, bàsicament falzia roja i alguns sèdums, retenen la poca terra que queda en superfície i n'impedeixen l'erosió. A l'interior hi ha un doble tinell o cocó, superposat. El superior, mesura 0,32 m d'amplada per 0,32 m d'alçada per 0,50 de fondo. L'inferior mesura 0,30 m d'amplada, per 0,25 m d'alçada per 0,50 m de fondo respectivament. Hi ha una espitllera, orientada cap a l'est.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 11758.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser

de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.
- RECALL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

